

A 1763/holdbart**Behandles i** Udvalget for et Holdbart Norden

Udvalget for et Holdbart Nordens betænkning over

**Medlemsforslag
om forskning i forsuring af havet****Forslag**

Nordisk råd rekommanderer Nordisk ministerråd

At tage initiativ til at øge det nordiske samarbejde om frembringelse af viden omkring forsuring af havet og økosystemer samt havforsuringens mulige konsekvenser for livsbetingelserne for indbyggere ved kyststrækninger i Norden, og at der afsættes økonomiske midler til dette initiativ

At udarbejde en langsigtet og målrettet indsatsplan for forsuring af havet, som understøtter kontinuerlig frembringelse af viden om de biologiske, økologiske og socioøkonomiske konsekvenser af havets forsuring, og som kommer med anbefalinger til tilpasning og forebyggelse af havforsuringens konsekvenser for fiskeindustriens og lokalsamfundenes livsbetingelser.

Baggrund

Havet optager en stor del af den kuldioxid, der frigives til atmosfæren. Når mængden af kuldioxid i atmosfæren vokser, stiger også optagelsen af kuldioxid i havet, hvilket påvirker pH-værdien og mætningsgraden af kalcit, kalkmætningsgraden, falder. Siden den industrielle revolution er mængden af kuldioxid i atmosfæren steget med mere end 40 %. Dette fænomen, kaldes i daglig tale forsuring af havet.

Ved Hafrannsóknarstofnun Íslands (Íslands Havforskningsinstitut) er både kalkmætningsgraden og pH-værdien blevet målt i to forskellige havområder – det ene varmt og det andet koldt, både på overfladen og dybt i havet. De to tidsrammer fra de seneste 30 år i Island viser, at udviklingen følger modelberegningerne. Effekten er størst på overfladen, men den spreder sig til andre havniveauer.

Mange arter er afhængige af evnen til at danne kalk i visse livsstadier, og både erfaring og teorier beviser, at det kan gå grueligt galt, når kalkdannelsen ophører. Hvad der videre sker, afhænger af udviklingen. Hvis emissionerne stiger ("business as usual"-prognosen), kan det medføre dramatiske ændringer i de marine økosystemer. Hvis emissionerne ligger inden for 1,5 graders opvarmning, forventes der mindre ændringer i det marine økosystem.

Mange menneskers levevilkår afhænger af havets ressourcer, og de er derfor afhængi-

ge af havets nuværende økologiske tilstand. Geologiske undersøgelser viser, at forsurening af havet kan have katastrofale konsekvenser. I vores tid findes der eksempler på de negative effekter af forsurening på Stillehavskysten, hvor opdrættet af østers kollapsede, fordi de ikke kunne danne kalk på larvestadiet, hvilket var nødvendigt for at fortsætte livscyklussen.

Videnskaben har endnu ikke kunnet give svar på, hvad der vil ske, hvis den marine forurening fortsætter, og hvorledes kystsamfundene kan forberede sig på eventuelle ændringer.

I Norge har man igangsat et stort forskningsprojekt for at finde svar. Arktisk Råd har udarbejdet en oversigtsrapport om den viden, vi har i dag. Men manglen på viden er påfaldende, og det gør det umuligt at forberede sig på fremtidige ændringer. Dette er et emne, der vedrører alle de nordiske lande, så det er på tide, at landene indleder et forskningssamarbejde. NordForsk er et nordisk institut, der fører tilsyn med forskning og forskningssamarbejde i de nordiske lande. De har i mange år har bestræbt sig på at opnå et samarbejde om forskning i konsekvenserne af klimaforandringerne i Arktis. Måske kunne NordForsk i samarbejde med de nordiske havforskningsinstitutter påtage sig at etablere et nordisk forskningssamarbejde om havforsuring, økosystemer og havforsuringens mulige konsekvenser for livsbetingelserne for Nordens kystbefolkning. Man kunne også forestille sig, at de nordiske havforskningsinstitutter samarbejdede om projektet uden støtte fra NordForsk, men med støtte fra Nordisk Ministerråd.

Som led i udvalgets behandling af forslaget har udvalget været i kontakt med NordForsk, og Bioscience ved Københavns Universitet (KU), samt haft besøg af ekspert Tina Kutti fra det norske Havforskningsinstitut, som har påpeget forslagets aktualitet grundet klimaforandringernes hastighed.

NordForsk har oplyst at emner for det nordiske forskningssamarbejde er en opgave for de nasjonale forskningsrådene å vurdere. Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd kan altså ikke direkte få indflydelse på Nordforsk's forskningsagenda. Siden 2017 prioriterer NordForsk nye forskningssatsinger etter en såkalt «Open Invitation mekanisme», hvor forskningsrådene foreslår nye tema for nordiske satsinger.

Ministerrådet har informeret om at der indenfor det Nordiske samarbejde pågår en række projekter om forurening i Norden, herunder også projekt om forurening af de nordlige farvande og effekterne på de marine økosystemer og de socioøkonomiske effekter.

Udvalget har haft forslaget i høring i Udvalget for Vækst og Udvikling med henblik på at identificere om der er mulige synergier med medlemsforslag A 1772/vekst om Norden som ledende innen bærekraftig havbruk og havøkonomi. Det fremgik ikke af høringssvaret at forslaget har relevante synergier til medlemsforslag A1772/vekst om Norden som ledende innen bærekraftig havbruk og havøkonomi.

Udvalget har fået oplyst at Nordisk ministerråd er observatør i Arktisk Råd og har siden 1996 støttet projekter for ca. 137 mio. DKK. Med det nuværende samarbejdsprogram (Nordisk partnerskab for arktisk 2018-2021) er der afsat ca. 9 mio. DKK årligt. Arktisk Råd's samarbejdsprogram indeholder bl.a. et prioritetsområde omhandlende *Planeten*, som faciliterer samarbejde og partnerskaber indenfor bæredygtig udnyttelse og brug af havets ressourcer, anerkendelse af biodiversitetens betydning og forandring i Arktis samt, tilpasning til klimaudfordringer.

Foruden dette arbejder Arktisk Råd's arbejdsgruppe vedr. forurening og klima i Arktis (Arctic Monitoring and Assessment Program, AMAP) ud fra en strategisk ramme (AMAP Strategic Framework 2019+). Et af de strategiske målsætninger er at forbedre viden og forståelsen af forandringerne i arktisk gennem tilstandsvurderinger til brug for videns baseret beslutningsprocesser. I 2013 og 2018 udgav AMAP rapporter om forsurening af de arktiske havområder. Rapporten fra 2018 belyser forsuringens socioøkonomiske konsekvenser gennem 5 studier. Et af studierne om Barents torsken viser bl.a. at hvis opvarmningen og forsuringen af havet forsat stiger vil udbyttet af fiskeriet falde betydeligt og med en lavere beskæftigelse til følge (link til rapporten <https://www.amap.no/documents/download/3296/inline>).

Udvalget har ligeledes undersøgt om der i vestnordisk regi er initiativer relateret til forsurening af havet og har kunnet konstatere at VestNordisk Råd ikke har projekter om emnet. Derimod har rådet opfordret de vestnordiske regeringer til at iværksætte undersøgelser af mikroplastindholdet i havets levende ressourcer samt udbredelsen af plastikforurening i det nordatlantiske havområde.

Udvalgets synspunkter

Set i lyset af udvalgets behandling af forslaget valgte udvalget at justere det oprindelige forslag således at der er fokus på at øge de nordiske samarbejde omkring frembringelse af viden om forsuringens konsekvenser og udvikle en langsigtet indsatsplan, som understøtter kontinuerlig frembringelse af viden om de biologiske, økologiske og socioøkonomiske konsekvenser af havets forsurening, og som kommer med anbefalinger til tilpasning og forebyggelse af havforsuringens konsekvenser for fiskeindustriens og lokalsamfundenes livsbetingelser.

Udvalget vurderer at forslaget har stor aktualitet grundet klimaforandringernes hastighed og hvorpå klimaforandringerne påvirker havet og dets økosystemer negativt. Udvalget konstaterer at der trods flere projekter under Ministerrådet og Arktisk Råd og i forskningsregi forsat mangler viden om de økologiske, biologiske og socioøkonomiske konsekvenser af havets forsurening, herunder hvorledes dette påvirker både industrier og kystbefolkningernes livsbetingelser.

Da havet har stor biologisk, økologisk, kulturel og socioøkonomisk betydning for de nordiske lande, mener udvalget at det bør være langt større fokus på frembringelse af viden omkring forsuringens konsekvenser og at der samtidig bør ses nærmere på anbefalinger til hvorledes de nordiske samfund både kan forebygge og tilpasse sig konsekvenserne af havets forsurening. Udvalget mener, at forslaget bør komplemente-

re det nordiske samarbejde, som allerede eksisterer i form af projekter om forsuring i havet og at der bør arbejdes langt mere langsigtet og målrettet med emnet.

Afslutningsvis understreger udvalget at forslaget er i overensstemmelse med prioriteterne i Ministerrådets samarbejdsprogram for miljø og klima hvor det fremgår af pkt. 6.4 *uppmärksamma sambandet mellan klimatförändringar och havsmiljön i syfte att inkludera klimatförändringar och havsförsurning i havsförvaltningen.*

København, den 28. januar 2020

Brynjar Nielsson (Sj.)

Cecilie Tenfjord-Toftby (M)

Doris Jakobsen (S)

Emilia Töyrä (S)

Ingalill Olsen (A)

Ketil Kjenseth (V)

Kolbeinn Óttarsson Proppé (VG)

Mette Hjermand Dencker (DF)

Mikko Kärnä (cent)

Sofia Geisler (IA)

Staffan Eklöf (SD)

Thomas Jensen (S)

Wille Valve (MSÅ)